

RIDDERKERK

**Armoedebestrijding in het sociale domein
2016-2020**

Armoedebestrijding in het sociale domein

Inhoud

1	Inleiding	- 2 -
2	Armoede in Ridderkerk	- 3 -
3	Uitgangspunten	- 3 -
4	Doelgroepen	- 4 -
5	Doelstellingen	- 5 -
6	Inkomens- en vermogensgrenzen	- 6 -
7	De aanpak: integraal en gekanteld	- 8 -
8	Samenwerking: Wie zijn onze partners	- 11 -
9	Wat gaan we doen	- 11 -
9.1	Nieuwe voorzieningen	- 12 -
9.1.1	Maatwerk en het budget minima-ondersteuning	- 12 -
9.1.2	Ridderkerk-pas	- 13 -
9.2	Aangepaste voorziening	- 15 -
9.2.1	Kanteling in de bijzondere bijstand	- 15 -
9.2.2	Kindregeling en kindpakket	- 15 -
9.3	Nadere toelichting op voorzieningen	- 16 -
9.3.1	Collectieve ziektekostenverzekering	- 16 -
9.3.2	Preventie en vroegsignalering	- 16 -
9.3.3	Schulddienstverlening	- 17 -
9.3.4	Gratis openbaar vervoer	- 17 -
9.3.5	Communicatie	- 18 -
10	Financieel	- 18 -
11	Kanttekeningen	- 21 -
	BIJLAGE 1: Producten en voorzieningen	- 23 -
	BIJLAGE 2: Verkennend onderzoek gratis openbaar vervoer	- 25 -

1 Inleiding

In het sociale domein werken we aan een participerende samenleving. Een samenleving waarin iedereen meedoet en iedereen een bijdrage levert. Er kan geen sprake meer zijn van afzonderlijke eilandjes, met ieder zijn eigen budget en eigen regeltjes. Armoede is een verschijnsel dat we in het gehele sociale domein tegen kunnen komen. Bij ouderen en bij hulpbehoevenden, bij jongeren en bij gezinnen met kinderen, en bij de mensen die langdurig van een laag inkomen afhankelijk zijn. Samenwerking is dan ook het credo. Dit is de belangrijkste reden om een nieuw minimabeleid te ontwikkelen.

In de Participatiewet zijn de bepalingen die betrekking hebben op inkomensondersteuning gewijzigd. Ook deze wijzigingen maken aanpassingen in het minimabeleid noodzakelijk.

Buiten de Participatiewet, en buiten de invloed van de gemeente, zijn ook diverse regelingen gewijzigd, vooral op het gebied van de kindregelingen.

De basis voor het nieuwe minimabeleid wordt in hoofdzaak gevormd door het coalitieakkoord van het college van Ridderkerk en de – via moties kenbaar gemaakte – wensen van de gemeenteraad. Verder bestaat de input uit het Armoedeconvenant Ridderkerk¹, de Armoedenota 2013 Ridderkerk, de Inkomens Effect Rapportage 2014, de Armoedemonitor 2015, en het Armoedesignalement 2014 van het CBS en het SCP.

De (meeste) maatschappelijke partijen hebben in mei 2015 een Armoedeconvenant ondertekend, op initiatief van de partijen zelf. Het convenant voedt het optimisme dat de maatschappelijke partners bereid zijn om gezamenlijk de armoede aan te pakken, en serieus nadenken over de problematiek en over oplossingen. Het geeft een schat aan input voor het minimabeleid.

De nadruk in minimabeleid ligt vooral op de aanpak en het voorkomen van de armoedeproblematiek: integraal, gekanteld en samen met de partners. Dit moet leiden tot meer (financiële) zelfredzaamheid van de inwoner en meer mogelijkheden voor inwoners om mee te doen in de maatschappij.

We vinden het belangrijk dat iedereen die hulp nodig heeft ook hulp kan krijgen. Kinderen moeten mee kunnen doen, en daar de mogelijkheden voor krijgen. Daar waar een gezin met meer problemen te kampen heeft dan alleen financiële problemen, willen we maatwerk kunnen bieden. Of wanneer een schuldregeling belemmerd wordt, en deze belemmering door een bijdrage kan worden opgeheven, willen wij zorgen voor een oplossing.

In deze nota richten wij onze aanpak op dit soort maatwerk: geen star volgen van regels, maar uitgaan van de situatie bij de inwoner.

---

¹ Het Armoedeconvenant is als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd.

2 Armoede in Ridderkerk

De armoede in Ridderkerk is lager dan het landelijke gemiddelde. Uit de Armoedemonitor 2015 blijkt, dat 4,8% van de Ridderkerkse huishoudens een inkomen heeft tot 100% van de bijstandsnorm. Landelijk is dit 8,2% (2013, CBS). Het aandeel huishoudens met een inkomen tot 110% is 5,9%. Landelijk heeft ongeveer 11,5% van de huishoudens een inkomen tot 110%.

Aantal huishoudens in Ridderkerk met een inkomen tot 110%				
huishoudtype	aantal huishoudens	in % van huishoudens tot 110%	totaal aantal huishoudens	waarvan huishoudens tot 110%
alleenstaande	561	46%	7.001	8%
eenoudergezin	195	16%	618	32%
meerpersoons zonder kinderen	272	22%	8.855	3%
meerpersoons met kinderen	188	15%	4.118	5%
	1.216	100%	20.592	6%

(bron: Armoedemonitor Ridderkerk 2015, KWIZ. Cijfers hebben betrekking op 2014)

Het CBS heeft medio november 2015 cijfers gepubliceerd over het aantal kinderen (in 2014) dat in armoede opgroeit. Het CBS gaat hierbij uit van het criterium "lage inkomensgrens"².

Hieruit blijkt, dat het in Ridderkerk gaat om 4,9% van het totale aantal kinderen. Dit zijn circa 450 kinderen (plus of min 50). Het landelijke gemiddelde bedraagt 6,5%, waarbij in vooral de grotere steden en de economisch zwakkere regio's de percentages aanzienlijk hoger liggen.

Volgens de Armoedemonitor groeide in 2015 in Ridderkerk 8,5% van de kinderen op in een gezin met een inkomen tot 110%.

3 Uitgangspunten

In maart 2015 is in een discussieavond met de commissie Samen Leven gesproken over het thema armoede, waarbij de commissieleden hun ideeën en wensen over het toekomstige armoedebeleid naar voren hebben gebracht³.

Daarnaast is er door de werkgroep Armoede BAR een armoedeconferentie in Ridderkerk georganiseerd, waarbij door allerlei maatschappelijke organisaties werkzaam binnen de drie gemeenten, input is gegeven rondom het thema armoede. Op deze dag is er een petitie namens een aantal organisaties en de werkgroep opgesteld.

---

² Deze grens wordt door het CBS gehanteerd, en heeft vooral betrekking op de koopkracht. Bij de lage inkomensgrens wordt het bijstandsniveau van 1979 op het indexcijfer 100 gesteld, en wordt jaarlijks geïndexeerd met de koopkracht.

In 2014 bedroeg de lage inkomensgrens voor een alleenstaande ongeveer € 1.020,- netto per maand. Deze grens wordt vooral voor het macro-economische beleid gebruikt.

³ Motie SGP van 11 december 2014, nr. 2014-35.

Aan de raad is toegezegd om deze discussie te voeren en de uitkomsten te betrekken in het nieuwe minimabeleid (ID 450).

De gemeente Ridderkerk heeft in 2014 een armoedeonderzoek en een inkomensanalyse van de laagste inkomens laten uitvoeren door onderzoeksbureau KWIZ. Deze onderzoeksresultaten geven een cijfermatige basis.

De opbrengst van de bijeenkomsten en de kaders die in de wettelijke regelingen worden gesteld leiden tot de uitgangspunten voor het nieuwe armoedebeleid.

1. Een doeltreffend en duurzaam armoedebeleid
Het armoedebeleid leidt tot een daadwerkelijke en blijvende verbetering van de positie en mogelijkheden van de minima.
2. Gekanteld armoedebeleid
We gaan uit van de eigen kracht en de eigen mogelijkheden van de doelgroep.
3. Samen met de maatschappelijke partners: Integrale aanpak
Armoedebestrijding is niet alleen een zaak voor de gemeente, maar voor de hele gemeenschap. De maatschappelijke partners zetten zich ook in.
Binnen de gemeente is armoedebestrijding is niet alleen een zaak voor Werk en Inkomen, maar voor het hele domein Maatschappij.
4. Toegankelijkheid
De doelgroep heeft een eenvoudige en laagdrempelige toegang tot de voorzieningen, projecten, enzovoort.
5. Kinderen voorop
We bieden perspectief en toekomst aan kinderen.
6. Beheersbare uitvoeringskosten
De uitvoeringskosten houden we onder controle.

4 Doelgroepen

We onderscheiden drie prioritaire doelgroepen:

- Kinderen
- Ouderen
- Huishoudens met een langdurig inkomen op bijstandsniveau

Waarbij aan de kinderen de hoogste prioriteit wordt gegeven. Kinderen moeten zo min mogelijk belemmering ondervinden in hun ontwikkeling en participatie vanwege een gebrek aan geld bij de ouders. Kinderen moeten volop de mogelijkheid krijgen om lid te worden van een vereniging, om mee te doen met hun leeftijdgenoten en om hun interesses en talenten te ontwikkelen.

Ouderen, waarmee we bedoelen inwoners vanaf de pensioengerechtigde leeftijd, hebben geen zicht op inkomensverbetering. Zij krijgen echter steeds meer te maken met hogere uitgaven, met name zorgkosten. En ze zijn genooddaakt om ook vaker gebruik te maken van allerhande voorzieningen, omdat zij op een gegeven moment niet meer in staat zijn om hier zelfredzaam in te zijn.

Huishoudens die langdurig van een bijstandsuitkering afhankelijk zijn, hebben nauwelijks nog mogelijkheden om zich iets extra's te veroorloven. Het NIBUD stelt, dat een huishouden na uiterlijk 3 jaar bijstand geheel door zijn reserves heen is.

Met het aanwijzen van prioritaire doelgroepen wordt beoogd, dat de reeds beschikbare voorzieningen, en ook de nog te ontwikkelen voorzieningen vooral en in ieder geval deze groepen ten goede komt. Voor deze groepen kunnen ook specifieke projecten en plannen worden gemaakt.

Daarnaast wordt bekeken welke ondersteuning kan worden geboden aan zelfstandigen. Deze groep is tot dusverre buiten de aandacht gebleven, vooral omdat hun actuele inkomen vaak niet kan worden bepaald. We mogen veronderstellen, dat er zelfstandigen zijn die minder dan het minimum aan besteedbaar inkomen hebben.

Deze ondersteuning bevat ook, dat zij in aanmerking kunnen komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen.

In de contacten via de afdeling Economie zullen zelfstandigen worden geattendeerd op de mogelijkheden.

5 Doelstellingen

Het doel van het minimabeleid is het bestrijden en het voorkomen van armoede. Armoedebestrijding is niet enkel een kwestie van geld geven aan zoveel mogelijk mensen. Extra geld zal natuurlijk altijd welkom zijn, maar het probleem wordt zo niet opgelost. Daarbij worden deze extra's niet altijd gebruikt voor het beoogde doel, namelijk meer participatie, maar aan boodschappen of het betalen van een rekening. In veel gevallen gaat de bijdrage op in de roodstand van de bankrekening.

Het NIBUD rapporteert, dat in 2015 minder mensen rood staan bij de bank. Ten opzichte van 2005 is er sprake van een halvering. Het NIBUD schrijft dit toe aan het feit, dat men beter is gaan budgetteren, en men daardoor minder snel in betalingsproblemen komt.

We kunnen dan ook stellen, dat financiële problemen niet worden opgelost door alleen het geven van geld. De financiële ondersteuning is enkel een ondersteuning, en geen middel om armoede te bestrijden.

De oplossing ligt in een gezamenlijke en integrale aanpak door de gemeente en de maatschappelijke partners, en vooral de inwoner zelf.

We willen de armoede dan ook bestrijden via maatwerk en een gekantelde aanpak. Dit betekent dat we minder vanuit regels werken, en meer vanuit de individuele situatie van de inwoner en het gezin.

In het sociale domein gaan we uit van de eigen kracht. Dit willen we ook toepassen bij het zoeken (en vinden) van oplossingen voor financiële problemen. Want uiteindelijk is het een probleem van de inwoner zelf. De gemeente en andere instanties kunnen behulpzaam zijn bij het versterken van de eigen kracht, en daarmee het vergroten van de zelfredzaamheid.

Armoede staat vaak niet op zichzelf. Het kan het gevolg zijn van omstandigheden (b.v. verlies van werk, echtscheiding, verslaving) maar andersom kan het ook juist de oorzaak zijn van andere problemen (b.v. echtscheiding, problemen in het gezin, psychische en sociale problemen). In nogal wat gevallen zien we, dat in probleemhuishoudens ook vaak een financieel probleem is.

Een integrale aanpak, die zich niet alleen op de financiën richt, maar op het geheel van de omstandigheden, pakt de oorzaken en de gevolgen aan.

Kinderen in minima-huishoudens zitten vaak al bij voorbaat op een achterstand. Vanwege het gebrek aan middelen kunnen ze niet volop meedoen met hun leeftijdgenoten, hebben ze niet altijd de mogelijkheid om hun talenten te benutten en zich te ontplooiën, en lopen een risico om in een isolement terecht te komen. De kinderen zelf kunnen hun situatie niet verbeteren. Daarom is vooral voor kinderen ondersteuning belangrijk.

Werk is de beste manier om mensen uit de armoede te krijgen. Arbeidstoeleiding is, ook omdat de meeste huishoudens uit de doelgroepen een bijstandsuitkering hebben, een middel dat daadwerkelijk armoede kan bestrijden. Voor hen die er nog niet in slagen om werk te verkrijgen, maar ook voor de inwoners wiens inkomsten uit arbeid nog steeds niet meer dan 110% van de bijstandsnorm bedragen, willen we ervoor zorgen dat zij mee kunnen doen, en dat vooral de kinderen in deze huishoudens mee kunnen doen.

Om de effecten van het minimabeleid inzichtelijk te krijgen, zijn meetbare criteria op te stellen.

We kijken onder andere naar het aantal huishoudens waar financiële problemen deel uitmaken van een complexer geheel van problemen, en of de bijdrage vanuit het maatwerk minima-ondersteuning ook leidt tot het structureel verhelpen van – in ieder geval – de financiële problemen.

We kijken ook naar het gebruik en de doelmatigheid van de bestaande regelingen. Hoeveel aanvragen worden ingediend, en waarvoor.

Er zal jaarlijks een armoedemonitor worden uitgevoerd⁴. Hieruit kunnen jaarlijks conclusies worden getrokken over de effecten van het minimabeleid, en krijgen we zicht op de aard en omvang van armoede in Ridderkerk. Op basis daarvan kan het beleid jaarlijks worden bijgesteld.

Uit het bovenstaande formuleren we daarom de volgende doelstellingen:

- 1) Kinderen worden zo min mogelijk belemmerd in hun ontwikkeling en participatie vanwege armoede.
- 2) De participatiegraad onder voornamelijk kinderen, maar ook onder de volwassenen, is gestegen.
- 3) De armoede wordt bestreden in een gezamenlijke en integrale aanpak door de gemeente en de maatschappelijke partners, en vooral door de inwoner zelf.
- 4) Er is een sluitend stelsel van algemene, collectieve en maatwerkvoorzieningen.
- 5) De producten en voorzieningen zijn helder, makkelijk vindbaar een eenvoudig toegankelijk, met een minimum aan regels en een maximum aan flexibiliteit.
- 6) De resultaten zijn meetbaar.
- 7) De armoedebestrijding is gekanteld: mensen zijn zelfredzaam.

6 Inkomens- en vermogensgrenzen

In de Participatiewet (Pw) is het normenstelsel van de Wet werk en bijstand losgelaten. Er zijn ook geen toeslagen en verlagingen meer, die ingevolge de WWB bij verordening waren vastgesteld.

---

⁴ Motie PvdA, ChristenUnie, D66/GL van 3 november 2011, nr. 2011-77.

We kunnen nu dus niet meer spreken van een WWB-norm.

De inkomensgrenzen worden aangeduid als een percentage "Pw".

De norm voor een echtpaar is 100% Pw. Per 1 januari 2016 is dit € 1.389,57 netto per maand inclusief vakantiegeld.

Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders is de norm 70% Pw, ofwel € 972,70 netto per maand inclusief vakantiegeld.

Alleenstaande ouders dienen via toeslagen van de belastingdienst (de zogenaamde alleenstaande ouderkop) hun uitkering aan te vullen tot circa 90% Pw (€ 1.250,62).

De bedragen worden halfjaarlijks geïndexeerd.

Het college had bij het vaststellen van de (huidige) beleidsregels voor de bijzondere bijstand tevens besloten om geen rekening te houden met de kostendelersnorm. Dit zal zo blijven.

Inkomensgrens

De huidige inkomensgrens is gesteld op 110% Pw. Deze inkomensgrens willen we in eerste aanleg voor 1,5 jaar handhaven. Op deze wijze helpen we namelijk op korte termijn de meest kwetsbare doelgroep (ten opzichte van 120% Pw en 130% Pw), krijgen we in de praktijk zicht op de omvang van de meerkosten en beheersen we de risico's. Hierbij houden wij tevens de mogelijkheid open om afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie de norm te verhogen naar 120% Pw.

Er zijn cijfers beschikbaar van het CBS en van KWIZ. In de onderstaande tabel worden deze weergegeven. De cijfers wijken van elkaar af. Dit komt in de eerste plaats vanwege de verschillende jaren waarop de cijfers betrekking hebben. In de tweede plaats geeft het CBS cijfers die zijn afgerond op honderdtallen. KWIZ geeft het resultaat weer van hun berekeningen. Tenslotte gebruikt het CBS cijfers die afkomstig zijn van onder andere de Belastingdienst. KWIZ heeft daarnaast ook lokale bronnen gebruikt.

Vergelijking cijfers CBS en KWIZ		
	aantallen volgens CBS (2013)	aantallen volgens KWIZ (2014)
Totaal aantal huishoudens tot 110%	1.500	1.216
Totaal aantal huishoudens tot 120%	2.400	n/o
Aantal huishoudens met minderjarige kinderen tot 110%	500	383
> Aantal kinderen in deze huishoudens	700	692
Aantal huishoudens met minderjarige kinderen tot 120%	700	n/o
> Aantal kinderen in deze huishoudens	900	n/o

n/o = niet onderzocht

Een verhoging van de inkomensgrens naar 120% zou dus een uitbreiding van de doelgroep met zo'n 900 huishoudens betekenen, oftewel een uitbreiding van 60%. Dit is een forse toename. De uitgaven kunnen hierdoor onbeheersbaar worden.

Wanneer het gebruik (in procenten) gelijk blijft, is rekening te houden met een toename van de uitgaven, enkel aan de verstrekkingen, van circa € 375.000,-, tot een totaal van ruim 1 miljoen euro op jaarbasis. Wanneer het gebruik toeneemt, zullen de uitgaven nog verder oplopen. Een toename in het gebruik met 10% kan leiden tot een totaal van bijna 1,2 miljoen euro per jaar.

Het college kiest er dus in eerste aanleg bewust voor om het beleid ten aanzien van de meest kwetsbare doelgroep te intensiveren in plaats van het laten verwateren van de beschikbare middelen over een brede doelgroep.

De aanpak die we in deze nota voorstellen gaat uit van maatwerk. De toegang tot de voorzieningen wordt ook eenvoudiger. In hoofdstuk 15 introduceren we een nieuw budget, dat flexibel en regelluw kan worden ingezet. Daarnaast gaan we de Ridderkerk-pas invoeren. Met deze pas zal de benutting van de voorzieningen eenvoudiger worden, en verwachten we dan ook een aanzienlijke toename van het gebruik.

Hiermee intensiveren we het minimabeleid. Omdat we nu nog niet kunnen voorzien wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zullen zijn (ook met het oog op de uitvoeringskosten), willen we vooralsnog de inkomensgrens handhaven op 110%. In het restant van 2016 en in 2017 moet duidelijk worden wat de inhoudelijke en financiële consequenties zijn van het nieuwe beleid. Voor 2018 zullen we bezien of een verhoging van de inkomensgrens wenselijk is en te realiseren is.

De periode tot 1 januari 2018 is dan ook op te vatten als een pilot-periode voor de Ridderkerk-pas, het budget Maatwerk minima-ondersteuning en de gekantelde aanpak.

Vermogensgrens

In een gekantelde aanpak kijken we naar de eigen mogelijkheden van de inwoner. De Participatiewet geeft vermogensgrenzen aan voor het recht op algemene bijstand. Voor de bijzondere bijstand mag daarvan worden afgeweken. In de beleidsregels voor bijzondere bijstand zal worden opgenomen op welke wijze we omgaan met het aanwezige vermogen.

In deze beleidsregels zal ook worden opgenomen hoe zal worden omgegaan met het inkomen en vermogen van zelfstandigen. Uitgangspunt hierbij is, dat de uitvoering van aanvragen van zelfstandigen zo eenvoudig mogelijk blijft.

7 De aanpak: integraal en gekanteld

Een probleem komt zelden alleen. Geldproblemen hangen vaak samen met andere problemen, en kunnen zowel oorzaak als gevolg zijn van deze andere problemen. Geldproblemen kunnen de oorzaak zijn van problemen in het gezin. Het kan leiden tot spanningen en psychische en sociale problemen (geldproblemen zijn nogal eens een reden voor echtscheiding).

Geldproblemen kunnen ook het gevolg zijn van bijvoorbeeld verlies van werk, of een echtscheiding, een verslaving of "gewoon" het niet kunnen omgaan met geld.

Daarom is armoedebestrijding niet enkel een zaak voor de gemeente. De maatschappelijke partners zijn direct betrokken bij zowel beleid als uitvoering. Beleidsmatig vindt onderlinge afstemming plaats, waarmee het minimabeleid een breed maatschappelijk draagvlak krijgt. Omdat we de armoedebestrijding samen met de partners willen doen, zijn zij ook betrokken bij de uitvoering. Hierbij moet dan met name worden gedacht aan de sociale gebiedsteams en het Lokale Zorgnetwerk.

En binnen de gemeente is armoedebestrijding ook niet alleen van Werk en Inkomen/Participatie. De beleidsvelden van het gehele sociale domein zijn hier ook bij te betrekken.

Meer concreet is te denken aan het beleid op het gebied van Wmo, sport, jeugd, arbeidstoeleiding, subsidies, vrijwilligers, zorg en welzijn "in het algemeen".

In de armoedebestrijding is het belangrijk om te weten of de geldproblemen oorzaak of gevolg zijn.

Een structurele oplossing moet zich immers richten op de oorzaken.

Wanneer er enkel sprake is van een geldprobleem zonder verdere problemen, dan kan via de afdeling Verstrekkingen hulp worden geboden. Bij een samenloop van geldproblemen met meerdere problemen is samenwerking nodig met andere hulpverleners. Een integrale aanpak richt zich op die situaties, waar meerdere problemen aanwezig zijn.

Wat bedoelen we met een integrale aanpak

Een integrale aanpak is ten eerste een gezamenlijke aanpak. Gemeente, maatschappelijke partners, én de inwoner zelf werken samen aan de oplossing van de problemen.

Ten tweede is het een aanpak die de gehele problematiek in het huishouden omvat. De minimaregelingen bieden een financiële ondersteuning waarmee acute problemen kunnen worden opgelost. Maar het minimabeleid strekt verder dan dat. De gemeente is partner in de samenleving en werkt mee in de aanpak.

Kanteling

In de Wmo is al enkele jaren sprake van een gekantelde uitvoering: Bij het zoeken (en vinden) van oplossingen wordt eerst gekeken naar de eigen mogelijkheden en eigen kracht van de inwoner en/of zijn omgeving. Als die niet toereikend zijn, kijken we of de beschikbare algemene voorzieningen voldoende zijn. En pas daarna kijken we naar individuele voorzieningen.

Een gekantelde aanpak wordt ook toegepast op de bijzondere bijstand. Feitelijk is dit – in zekere mate – al sinds jaar en dag de praktijk in het minimabeleid. Immers, door het stellen van inkomens- en vermogensgrenzen wordt bereikt dat inwoners eerst hun eigen middelen benutten. In een gekantelde aanpak kijken we verder dan alleen de financiële draagkracht. We kijken naar de eigen kracht van de inwoner en zijn omgeving. Dit betekent ook dat we proberen om maatwerk te bieden aan de inwoner. In de nieuwe beleidsregels voor bijzondere bijstand zal dit verder worden uitgewerkt.

Dit maatwerk kan ertoe leiden, dat voor verschillende inwoners verschillende oplossingen worden geboden, hoewel de situaties op het eerste gezicht vergelijkbaar lijken te zijn. Zo kan het voorkomen, dat een inwoner de kosten voor duurzame gebruiksgoederen "om niet" vergoed krijgt, terwijl een andere inwoner hiervoor leenbijstand krijgt. We zeggen niet meer categorisch, dat voor gebruiksgoederen uitsluitend leenbijstand mogelijk is, en evenmin dat we alle kosten van gebruiksgoederen om niet vergoeden. Dit is geheel afhankelijk van de situatie. Maar er is wel de mogelijkheid van een verstrekking om niet. De beleidsregels voor de bijzondere bijstand worden in een afzonderlijke nota neergelegd. Dit omdat de beleidsregels specifieke bepalingen bevat over de afzonderlijke kostensoorten. In de beleidsregels zal de mogelijkheid voor verstrekking om niet worden opgenomen⁵.

Dit werkt bij de beoordeling van een recht op bijzondere bijstand, maar in een integrale aanpak gaat het om meer.

---

⁵ Toezegging (ID 751) aan de raad naar aanleiding van de (ingetrokken) motie van de fractie Echt voor Ridderkerk, 2015-69.

Niet alleen, maar samen, en de inwoner voorop

De integrale aanpak ligt in het verlengde van de gekantelde aanpak. De inwoner zelf staat als eerste aan de lat om zijn problemen op te lossen. Het zijn ook zijn problemen, en niet van de gemeente of de samenleving. De inwoner is en blijft probleemeigenaar. De integrale aanpak draait dan ook om de eigen kracht van de inwoner. Hij behoort waar mogelijk zelf te werken aan oplossingen. De gemeente en de maatschappelijke partners helpen hem daarbij.

Dit betekent ook, dat hulp kan worden geweigerd of stopgezet wanneer de inwoner zelf niet of (volstrekt) onvoldoende meewerkt, en zelf nauwelijks iets onderneemt om zijn situatie te verbeteren. Het is zeker niet de bedoeling dat de inwoner achterover kan leunen in afwachting van bericht dat alles voor hem is geregeld. Hij is degene die moet regelen.

Een integrale aanpak kan in dit verband worden begrepen als: wij helpen de inwoner zichzelf te helpen.

Dit bevordert ook dat een oplossing een structureel karakter krijgt. De bekende wijsheid luidt:

Geef een hongerige man een vis, en hij heeft morgen weer honger.

Leer een hongerige man vissen, en hij heeft nooit meer honger.

Rol van de gemeente, rol van de partners

In de gezamenlijke aanpak is er wel een rolverdeling. De rol van de gemeente is die van regisseur en opdrachtgever.

Het voeren van regie kent diverse vormen en gradaties, waardoor de concrete invulling van deze rol zal afhangen van de relatie tot de partners. Met de ene partner heeft de gemeente een subsidierelatie, met een andere partner is er een overeenkomst, en met weer een andere partner is er een inkooprelatie. Maar over het geheel is het aan de gemeente om ervoor te zorgen dat alle partners hetzelfde doel nastreven.

De rol van de partners is dan die van uitvoerder, waarin zij de taken, die zij op zich hebben genomen, naar behoren uitvoeren en hierin samenwerken met de andere partners.

Hierin is onderlinge communicatie van het grootste belang.

Daarnaast leveren de partners ook hun input aan de gemeente in de bestrijding van armoede.

Maatwerk minima-ondersteuning

Het ene probleem is het andere niet. Confectie-oplossingen werken alleen bij confectiematen. Dit is meestal niet het geval. Daarom is maatwerk nodig, waarin voor elk individueel geval naar passende oplossingen wordt gezocht.

We zullen hier spreken van maatwerk minima-ondersteuning, om het verschil met andere vormen van maatwerk (zoals via de Wmo) aan te geven.

Loslaten van regels

Regels geven duidelijkheid, maar kunnen ook een belemmering zijn. Ondersteuning kan daardoor soms niet terecht komen waar het nodig is, omdat de regels de ondersteuning niet toelaten. Of de hulp die wel mogelijk is, helpt niet. Het minimale moet ondersteuning mogelijk maken voor die gevallen die daar baat bij hebben en in die mate dat het leidt tot een daadwerkelijke en structurele oplossing. In die gevallen mogen regels geen belemmering zijn.

Geheel regelloos is niet mogelijk en ook niet wenselijk. Maatwerk moet niet worden verward met willekeur. De gemeente moet kunnen verantwoorden waar het geld aan is besteed en ook is er een noodzaak voor een degelijke juridische basis.

De verantwoording ligt in de manier waarop kan worden aangetoond dat de middelen rechtmatig en doelmatig zijn besteed.

De juridische basis ligt in de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de Algemene wet bestuursrecht. Het moet bij elk geval steeds helder zijn waarom middelen zijn verstrekt en waarom tot dat bedrag.

Daarnaast blijft het "gewone" stelsel van ondersteuning, zoals de bijzondere bijstand, wel bestaan, vooral voor de niet problematische gevallen. Hier blijven de regels gehandhaafd, als het gaat om bijvoorbeeld inkomen en vermogen.

Welke consequenties heeft een integrale aanpak voor de gemeente

De gemeente bepaalt niet meer eenzijdig hoe we het gaan doen, waarbij de partners zich daar in hebben te schikken. We bepalen samen hoe we het gaan doen. De partners hebben ervaringen en inzichten uit hun eigen praktijk, en staan dicht bij de realiteit.

De gemeente heeft (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden, die hoe dan ook moeten worden nagekomen.

De uiteindelijke beslissingsbevoegdheden blijven uiteraard bij het college respectievelijk de gemeenteraad, maar de voorbereiding hierop ligt niet meer uitsluitend en eenzijdig bij de gemeente. De maatschappelijke partners worden al in de voorbereidingsfase meegenomen, en kunnen hun ideeën en meningen geven. In de uiteindelijke beleidsplannen en voorstellen aan de raad en het college is de inbreng van de partners meegenomen.

8 Samenwerking: Wie zijn onze partners

Als we het hebben over de maatschappelijke partners, dan hebben we het over een keur aan professionele organisaties en vrijwilligersorganisaties, over grote instellingen en kleine burgerinitiatieven, over partners die rechtstreeks in verbinding staan en partners die graag op afstand blijven.

Maar allemaal doen we mee. En daarom is het belangrijk om de partners nauw te betrekken bij de ontwikkelingen in de gemeente. Plannen en besluiten krijgen hiermee het maatschappelijke draagvlak om deze te verwezenlijken.

Het is wenselijk om de onderlinge communicatie te borgen, die alle partners bereikt. Dit is het best te creëren via een vaste overlegstructuur waarin in ieder geval de sleutelpartijen, of key-spelers, aan meedoen zoals: de gemeente, Karaat, Vivenz, Sport en Welzijn, het Burgerplatform Minima en het Maatschappelijk Burgerplatform. Deze overlegstructuur, een "denk-en-doe-tank", als het ware, vertegenwoordigt het maatschappelijke middenveld, en communiceert naar alle andere partijen.

Ook binnen de gemeente zelf zal er onderlinge communicatie en afstemming moeten zijn tussen de verschillende beleidsvelden. Armoedebestrijding is niet alleen een geldkwestie. Het is een maatschappelijke kwestie, waar alle maatschappelijke beleidsvelden een bijdrage in kunnen hebben. Het initiatief hiervoor ligt bij de afdeling Advies Maatschappij.

9 Wat gaan we doen

In dit beleid ligt de nadruk op de aanpak van armoede en het voorkomen daarvan. De voorzieningen moeten eenvoudig en toegankelijk zijn, we willen maatwerk kunnen

leveren, de eigen kracht en de zelfredzaamheid van de inwoner wordt gestimuleerd en benut, en we werken nauw samen met onze partners.

Om deze nieuwe aanpak mogelijk te maken, introduceren we enkele nieuwe voorzieningen en passen enkele bestaande voorzieningen aan. Daarnaast gaan we nader in op enkele voorzieningen, die aandacht verdienen.

In bijlage 1 zijn alle regelingen en voorzieningen opgesomd en kort toegelicht.

We zullen 2016 ingaan als een implementatiejaar, waarin de interne en externe afstemming verder vorm zal krijgen en worden verfijnd.

In het tweede/derde kwartaal van 2017 zal een evaluatie plaatsvinden, op basis waarvan de nieuwe aanpak verder wordt ontwikkeld

9.1 Nieuwe voorzieningen

9.1.1 Maatwerk en het budget minima-ondersteuning

Het maatwerk zal worden uitgevoerd door de sociale gebiedsteams.

Het leveren van maatwerk is niet mogelijk zonder een vrije beschikbaarheid van een budget. De bijzondere bijstand is hier niet geschikt voor, vanwege de beperkingen die de Participatiewet hiervoor stelt.

Daarom wordt een nieuw budget ingesteld, het budget maatwerk minima-ondersteuning, kortweg het MMO-budget.

De sociale gebiedsteams krijgen – gezamenlijk – de beschikking over dit budget. Bij het opstellen van een plan van aanpak voor een gezin, wordt tevens daarin meegenomen of en welk bedrag uit dit budget beschikbaar wordt gesteld ter ondersteuning van het plan van aanpak.

Elke medewerker van de sociale gebiedsteams is gemandateerd om uit dit budget verstrekkingen te doen. Vanaf een nog nader te bepalen hoogte zal dit mandaat bij de coördinator van het gebiedsteam worden gelegd.

Daar waar een financiële bijdrage kan helpen bij het laten slagen van een plan (in het kader van 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur) geven we veel speelruimte om middelen in te kunnen zetten. We vervangen regels door richtlijnen. We kijken minder naar wie er recht heeft (b.v. qua inkomensgrens), maar meer naar het effect en het structurele resultaat dat ermee kan worden bereikt. Vooral als het gaat om kinderen mee te kunnen laten doen.

Daarom wordt de uitvoering van het maatwerk bij de sociale gebiedsteams belegd, namelijk voor die gevallen waar financiële problemen onderdeel zijn van het geheel van problemen in het betreffende huishouden.

De sociale gebiedsteams werken hierbij samen met de maatschappelijke partners. Wanneer het gebiedsteam concludeert, dat er een enkelvoudig financieel probleem is, wordt de inwoner verwezen naar de gemeente voor een reguliere aanvraag.

Er worden richtlijnen opgesteld voor de sociale gebiedsteams.

Richtlijnen zijn minder strak dan regels. Met richtlijnen wordt een houvast gegeven aan de uitvoerders om een vaste lijn te volgen in hun beslissingen, maar wordt tegelijkertijd genoeg ruimte gelaten om maatwerk te bieden.

Hiermee wordt geborgd dat willekeur wordt vermeden en dat het budget wordt overschreden.

De sociale gebiedsteams zijn er voor inwoners die wel zorg accepteren. Er zijn echter ook inwoners die zorg mijden of weigeren. In deze gevallen kan het Lokaal Zorgnetwerk worden ingeschakeld. Ook in deze situaties kan een financiële ondersteuning

noodzakelijk zijn. Het Zorgnetwerk kan in de voorkomende gevallen de mogelijkheden voor een financiële ondersteuning bespreken met het gebiedsteam. Het gebiedsteam kan dan beslissen over het wel of niet verstrekken van een bijdrage.

Vanaf 1 juli 2016 zal dit budget beschikbaar zijn voor de sociale gebiedsteams.

9.1.2 Ridderkerkpas

Sinds 1 januari 2014 is de gemeente Ridderkerk gestopt met de uitgifte van de Rotterdampas en in het Collegeprogramma 2014-2018 is binnen het sociaal domein dan ook aangegeven dat in 2015 onderzoek zou worden gedaan naar een pasjessysteem voor minima, mantelzorgers en vrijwilligers. Dit onderzoek is uitgevoerd en de invoering van een Ridderkerkpas is in december 2015 in een stroomversnelling gebracht. Deze beleidsnota Armoedebestrijding Sociaal Domein 2016-2020 dient hierbij als kader.

We willen de toegang tot aanvullende middelen voor de minima (inwoners met een uitkering krachtens de participatiewet, én zo mogelijk in de toekomst die met een inkomen tot maximaal 110% of 120% van het bestaansminimum) vereenvoudigen en daarmee het "niet-gebruik" tegen gaan. Hiertoe dient de Ridderkerkpas. De huidige wijze van verstrekking van extra middelen aan de minima, is complex, zowel voor de inwoners (aanvraagformulieren invullen, betaalbewijzen inleveren, "aankoop" voorfinancieren), als voor de ambtelijke organisatie. Veel handelingen voor kleine bedragen. De Ridderkerkpas is dus geen doel op zich, maar een belangrijk instrument om de doelgroep in tegenstelling tot voorgaande jaren zo maximaal mogelijk te bereiken. Tevens geldt dat de Ridderkerkpas een dusdanig flexibel instrument is dat deze in de toekomst voor meerdere groepen ingezet kan gaan worden.

De Ridderkerkpas is de nieuwe wijze waarop de gemeente Ridderkerk de ondersteuning van gezinnen, volwassenen en kinderen, die leven en opgroeien met een minimuminkomen wil ondersteunen. Met de Ridderkerkpas kunnen zij tegen flinke kortingen, en in sommige gevallen zelfs gratis, meedoen aan diverse activiteiten op het gebied van sport, cultuur en welzijn. Hiermee voorziet de pas dezelfde faciliteiten zoals die op dit moment beschikbaar zijn. De Stichting Sport en Welzijn neemt voor dit deel een coördinerende rol op zich. Ook hiermee wordt voorzien in een vereenvoudiging van de logistiek.

Tevens voorziet de pas in de aanschaf van bijvoorbeeld schoolartikelen voor kinderen in de leeftijdscategorie van 4 tot 18 jaar.

Inwoners van Ridderkerk met een inkomen tot 110% van het bestaansminimum, kunnen op de bestaande wijze gebruik blijven maken van het Maatschappelijk Participatie Fonds (MPF). Het in dit stadium toevoegen aan de Ridderkerkpas zou tot een enorme vertraging in de uitvoering hebben geleid. Die inwoners moeten dan immers in beeld worden gebracht, inkomen en vermogen moeten worden getoetst, enz. Daarnaast kunnen ook pasgebruikers nog steeds gebruik maken van het MPF, wanneer zij de bijdrage willen besteden aan een doel of activiteit waar de Ridderkerkpas (nog) niet in voorziet.

De pas in de huidige vorm kan worden gebruikt voor aankopen bij Hema, bijvoorbeeld schoolartikelen, aankopen bij CoolCat, bijvoorbeeld (kinder)kleding en bij Alternate, bijvoorbeeld voor computerbenodigdheden in verband met school. Er is gekozen voor ondernemers in Ridderkerk, of zo dichtbij als mogelijk.

De voorzieningen op de Ridderkerkpas zullen waar nodig en mogelijk gedurende 2016 uitgebreid worden.

Het aanbod vanuit het Maatschappelijk Participatiefonds (MPF) is nu zeer divers. Het leidt in de uitvoeringspraktijk tot vergoedingen van minder dan € 5,00 per keer. Het gebruik van een pas vraagt om een (sterke) vereenvoudiging. Niet in de hoogte van de bedragen waar de gebruiker een beroep op kan doen, wel in de samenstelling. Een vereenvoudigde samenstelling leidt tot snellere invoer en lagere uitvoeringskosten.

Voor volwassenen is een pastegoed beschikbaar van € 150,- per kalenderjaar. Dit bedrag staat op de pas bijgeschreven bij uitreiken van de pas.

Voor kinderen van 4 tot 18 jaar is een bedrag beschikbaar van € 250,- per kalenderjaar. Ook hier is het bedrag op de pas bijgeschreven bij uitreiking.

Daar bovenop kunnen kinderen van 4 tot 18 jaar, die schoolgaand zijn, nog eens € 150,- per kalenderjaar bijgeschreven krijgen. Dit bedrag is bedoeld voor schoolkosten, en wordt omstreeks juli van het jaar op de pas bijgeschreven.

Hiermee doen we, conform de bedoeling van de Participatiewet en in lijn met de maatschappelijke ontwikkelingen, een groter beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van onze burgers. We vergoeden immers niet meer een factuur voor bijvoorbeeld schoolschriften, maar verstrekken een budget dat naar eigen inzicht besteed kan worden bij de aangesloten partijen.

In 2017 evalueren wij de invoering van de Ridderkerkpas.

Financiering Ridderkerkpas

De Ridderkerkpas neemt een groot deel van de uitgaven over die via het MPF waren verstrekt. In 2015 was € 84.400 verstrekt. Na invoering van de Ridderkerkpas zullen deze verstrekkingen dan ook via de Ridderkerkpas gaan lopen.

Het gebruik zal, vanwege de eenvoud en de toegankelijkheid, sterk toenemen. De prognose is dat over het jaar 2016 de uitgaven ten behoeve van de verstrekkingen aan inwoners met een Pw-uitkering zal stijgen tot € 270.000,-.

Op basis van de huidige verordening komen de inwoners met een inkomen tot 110% Pw ook nog altijd in aanmerking voor vergoedingen vanuit het MPF. In de uitgaven over 2015 ad € 84.410 bedroeg het deel voor deze inwoners circa € 17.000,-. Zonder gebruik te maken van de pas is de prognose dat over 2016 dit bedrag niet significant zal afwijken.

De uitvoeringskosten van de Ridderkerkpas zijn door de externe uitvoerder, Touch Incentive Marketing, in beeld gebracht. Hierbij is uitgegaan van 1.250 verstrekte passen. De uitvoeringskosten bedragen dan € 37.500,- per jaar.

Ridderkerkpas	
Benodigd budget 2016 voor inwoners met een Pw-uitkering	€ 270.000
Benodigd budget 2016 voor uitvoeringskosten	€ 37.500
Totaal Ridderkerkpas	€ 307.500

De totale kosten voor 2016 worden meegenomen in de 2de Tussenrapportage, mede tegen de achtergrond van de in de afgelopen jaren ontstane onderschrijdingen (zie hoofdstuk 10). De structurele lasten worden opgenomen in de kadernota 2017.

9.2 Aangepaste voorzieningen

9.2.1 Kanteling in de bijzondere bijstand

Zoals in hoofdstuk 7 al is beschreven, willen we de bijzondere bijstand gekanteld gaan uitvoeren.

Dit betekent dat de klantmanagers meer in gesprek zullen gaan met de inwoners. Hierdoor ontstaan mogelijkheden voor maatwerk.

Een gekantelde aanpak betekent uiteraard niet dat we de financiële ondersteuning afschaffen. De bijzondere bijstand blijft bestaan voor het doel waarvoor het is beoogd: vergoeding of een bijdrage voor kosten die bijzonder zijn, die noodzakelijk zijn, en die de inwoner niet zelf kan dragen.

In 2016 gaan we beginnen met de invoering van deze werkwijze.

9.2.2 Kindregeling en kindpakket

De Kinderombudsman heeft in zijn rapport "Kinderen in armoede in Nederland" (2013) voorgesteld om een kindpakket in te voeren. Zo'n kindpakket omvat onder andere (jaarlijks) een set winterkleding en zomerkleding, gratis openbaar vervoer, bibliotheek en diverse mogelijkheden om mee te doen.

De raad heeft in 2013 de motie aangenomen om, onder andere, de adviezen van de Kinderombudsman te betrekken in het minimabeleid⁶.

We vinden het belangrijk dat kinderen de mogelijkheid hebben om mee te kunnen doen, om zich te kunnen ontplooiën en vooral om niet buitengesloten te raken van hun leeftijdgenoten.

In Ridderkerk kennen we al enkele regelingen die specifiek voor kinderen zijn bedoeld. Zo is er een schoolkostenregeling en kunnen ook kinderen gebruik maken van het Participatiefonds.

In Ridderkerk bestond tot voor kort een computerregeling. Deze regeling willen we weer nieuw leven inblazen. We hebben de intentie om dit alles via de Ridderkerkpas te regelen.

Het Burgerplatform Minima heeft een advies uitgebracht over het kindpakket. Het Burgerplatform stelt voor om het pakket te laten bestaan uit zwemlessen, een computerregeling, internetvergoeding, maatwerk voor kinderen met een bijzondere behoefte (b.v. bijlessen of extra ondersteuning voor toptalenten). Het Burgerplatform pleit voor een zo eenvoudige mogelijke opzet van de Ridderkerk-pas.

We gaan de bestaande regelingen bundelen in één kindregeling. Een deel van het budget voor het Maatschappelijk Participatiefonds wordt naar deze kindregeling overgeheveld. We willen zoveel mogelijk gebruik maken van vouchers en verstrekkingen in natura en via de Ridderkerkpas. In paragraaf 9.1.2 hebben we beknopt beschreven welke mogelijkheden de Ridderkerkpas biedt.

Hiermee beogen we dat ouders deze voorziening kunnen gebruiken voor wat het kind ook nodig mocht hebben. Ouders kunnen hiermee flexibel omgaan met de beschikbare middelen en deze inzetten al naar gelang de feitelijke behoeften van het kind. We willen als overheid niet dwingend voorschrijven waar de inwoners de bijdrage aan moeten

---

⁶ Motie ChristenUnie van 4 juli 2013, nr. 2013-119. Toezegging aan de raad (ID 93).

besteden. De ouders zijn zelf het best in staat om te bepalen waar hun behoeftes en wensen liggen.

Ook wanneer een gezin in contact komt met het sociale gebiedsteam of het Lokaal Zorgnetwerk wordt specifiek aandacht besteed aan de situatie van kinderen in dat gezin. In het kader van de integrale aanpak kunnen in die gevallen extra voorzieningen worden geboden voor de kinderen.

Vanaf 1 januari 2017 is de gebundelde kindregeling gerealiseerd.

9.3 Nadere toelichting op voorzieningen

9.3.1 Collectieve ziektekostenverzekering

Ridderkerk kent al lange tijd een collectieve ziektekostenverzekering. Huishoudens met een minimum inkomen kunnen zich op deze manier goed verzekeren tegen een gereduceerde premie: de gemeente betaalt een deel van de premie.

Vanaf het begin van de regeling kan men zich collectief verzekeren bij verzekeraar CZ. Sinds 2015 is daar verzekeraar DSW bijgekomen. Inwoners hebben de vrije keuze bij welke maatschappij zij zich willen verzekeren.

In 2015 zijn de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatieregeling Eigen Risico (CER) vervallen. Dit waren landelijke regelingen waarmee mensen met een ziekte of een handicap tegemoet werden gekomen in hun ziektekosten en hun eigen risico.

Het is aan de gemeenten opgedragen om een compenserende regeling in te voeren. Het budget, dat het Rijk aan de Wtcg en de CER spendeerde, is naar de gemeenten overgeheveld. Dit budget wordt gebruikt voor de gemeentelijke bijdragen in de premies voor de collectieve ziektekostenverzekering.

Hiermee wordt beoogd, dat deze tegemoetkomingen terecht komen bij mensen die het ook nodig hebben.

In de collectieve ziektekostenverzekering zijn de tegemoetkomingen opgenomen. Het meest uitgebreide pakket biedt een zeer ruime dekking voor zorgkosten, een dekking voor de eigen bijdragen voor WMO-voorzieningen en kan men gebruik maken van een gunstige regeling voor het eigen risico.

De collectieve ziektekostenverzekering is beschikbaar voor huishoudens tot 130% PW. Per 1 februari 2016 maken 1.115 inwoners gebruik van de collectieve verzekering bij CZ, en 92 personen bij DSW. In totaal zijn dus 1.207 inwoners collectief verzekerd.

9.3.2 Preventie en vroegsignalering

De sociale gebiedsteams en de maatschappelijke partners staan in direct contact met de inwoners. Zij zullen dan ook als eerste signalen kunnen oppikken dat problemen gaan ontstaan of situaties dreigen te escaleren. Het is dan belangrijk om zo vroeg mogelijk in te grijpen.

Samen met de maatschappelijke partners zullen preventie-strategieën worden ontwikkeld.

In het kader van de schulddienstverlening is al een preventieplan in werking en is een preventiemedewerker actief. Het voorkomen van (problematische) schulden is een

belangrijk middel om armoede te voorkomen. We bieden reeds budgetteringscursussen aan, waardoor de deelnemers leren om met (weinig) geld om te gaan. Ook de collectieve ziektekostenverzekering voorkomt dat inwoners door hoge zorgkosten in financiële problemen komen.

9.3.3 Schulddienstverlening

Armoedebestrijding en schulddienstverlening zijn vaak nauw aan elkaar verbonden. Schuldpreventie betekent ook vaak armoedepreventie, en het oplossen van een schuldenprobleem betekent vaak een verbetering van de financiële situatie.

Met het budget voor maatwerk minima-ondersteuning kunnen ook inwoners met problematische schulden worden geholpen. De aanpak van armoede betekent vaak tegelijk een aanpak van schulden.

Met een gekantelde aanpak kunnen we meer rekening houden met de individuele omstandigheden van de inwoner, en daarmee ook met een eventuele schuldenproblematiek.

We gaan onderzoeken hoe de uitvoering van de schulddienstverlening wordt ingericht. Na een aanbestedingsprocedure is de uitvoering gegund aan een externe partij, PLANgroep, dat in huis de dienstverlening uitvoert. De aanmeldingen en de intakegesprekken worden uitgevoerd door een eigen klantmanager.

De gunning aan PLANgroep loopt per 1 maart 2017 af. Daarom zijn we aan de slag gegaan met het afwegen van de opties, zodat we in maart 2017 klaar zijn om de uitvoering naadloos voort te zetten.

9.3.4 Gratis openbaar vervoer

De gemeenteraad heeft het college verzocht om onderzoek te doen naar de behoefte aan gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden met een minimum inkomen, en welke kosten daaraan zijn verbonden⁷.

Er heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden naar de omvang van de doelgroep, de kosten die gemoeid zijn met gratis openbaar vervoer en welke invloed dit zal hebben op de sociale participatie van deze doelgroepen.

In de bijlage worden de bevindingen van deze verkenning weergegeven. In samenvatting blijkt uit de bevindingen, dat:

- De groep AOW-gerechtigden met een inkomen tot 110% circa 800 personen bedraagt. Het aantal AOW-gerechtigden met een inkomen tot 120% is ongeveer 1.600 (cijfers CBS).
- AOW-ers al gebruik kunnen maken van (landelijk geldende) kortingen op het openbaar vervoer van 34% (bij gebruik van een persoonlijke OV-kaart) tot 54% als men ook een abonnement neemt.
- De kosten worden begroot op ruim € 54.000,- als de inkomensgrens op 110% wordt gesteld, en ruim € 108.000 bij een inkomensgrens van 120%.
- De ov-tarieven niet zodanig zijn, dat deze een belemmering vormen voor de mobiliteit.

---

⁷ Motie Leefbaar Ridderkerk, PvdA, D66/GL van 5 november 2015, nr. 2015-67

- Waarschijnlijk 60% van de AOW-gerechtigden daadwerkelijk gebruik zullen maken, maar dat niet is te zeggen of er dan ook sprake is van een toename van het aantal reizigers.
- Een deel van de AOW-gerechtigden geen behoefte meer zal hebben aan een WMO-vervoersvoorziening, maar hoe groot dit deel zal zijn is niet in te schatten.

Het gaat om een, in omvang, beperkte groep. Op een totaal van 10.615 inwoners van 65 jaar en ouder gaat het om 7,5%.

KWIZ geeft aan, dat er 386 huishoudens (>65 jaar) zijn met een inkomen tot 110% Pw, waarvan 235 huishoudens uitsluitend van een AOW-uitkering leeft.

De kosten ad € 54.000,- beslaan zo'n 7% van het totale budget. Er is dan nog geen rekening gehouden met de bijkomende uitvoerings- en organisatiekosten.

De tarieven voor het openbaar vervoer voor ouderen zijn – welbeschouwd – al tamelijk laag. Een enkele reis van Ridderkerk naar Rotterdam-Centraal (2 zones) kost minimaal € 1,87.

Gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden heeft daarom geen toegevoegde waarde. Het gaat om een relatief kleine groep, waar – relatief – hoge kosten voor moeten worden gemaakt. Terwijl de tarieven niet zodanig hoog zijn, dat deze een belemmering vormen voor de mobiliteit. Tevens geldt dat wanneer we een integrale afweging maken over de doelgroepen het bedrag van €54.000 ons inziens beter ingezet kan worden ten behoeve de meest kwetsbare doelgroep.

9.3.5 *Communicatie*

Het gebruik van de bijzondere bijstand en het Participatiefonds is bijzonder laag: respectievelijk 15% en 21%. Landelijk ligt het gebruik rond de 40%. Een reden voor het lage gebruik kan liggen in de informatie die daarover beschikbaar is. De informatie op de gemeentelijke website zal daarom worden verbeterd, zowel op de informatieve inhoud als op de vindbaarheid van de informatie.

Via de maatschappelijke partners en de sociale gebiedsteams worden inwoners gewezen op de voorzieningen.

We verwachten ook een toename van het gebruik door de Ridderkerkpas. Een aanvraag zal dan niet meer nodig zijn. De uitvoerder van de Ridderkerkpas verzorgt ook de informatie over de mogelijkheden van de pas.

10 Financieel

In 2015 bedroegen de totale uitgaven € 688.870,-. Deze uitgaven worden als basis gebruikt voor de verwachte uitgaven over 2016 ten behoeve van de bijzondere bijstand incl. de Individuele Inkomenstoelage, het Participatiefonds en de collectieve ziektekostenverzekering.

Voor 2016 wordt het budget maatwerk minima-ondersteuning toegevoegd. Deze bedraagt op jaarbasis € 25.000,-. Omdat dit budget per 1 juli 2016 zal ingaan, zal het budget voor 2016 de helft, dus € 12.500 bedragen.

De uitgaven zullen hoger uitvallen vanwege de pro memorie-posten. Ten aanzien van zelfstandigen zullen de kosten afhankelijk zijn van het aantal zelfstandigen dat ook daadwerkelijk een beroep zal gaan doen op de voorzieningen.

Cijfers over het netto besteedbare inkomen van zelfstandigen in Ridderkerk zijn niet voorhanden, en evenmin het aantal zelfstandigen dat een netto besteedbaar inkomen heeft dat lager is dan 110% Pw.

De uitvoeringskosten worden beïnvloed door de gekantelde werkwijze in de bijzondere bijstand, de uitvoering t.b.v. zelfstandigen en de kosten voor het uitvoeren van de armoedemonitor. Deze kosten komen weliswaar niet ten laste van het minima-budget, maar er is wel rekening mee te houden in het totale financiële overzicht.

Kosten minimabeleid 2016			
Budget			
Minima-budget 2016 (excl. oude Rotterdampas)			€ 637.600
Nodig (o.b.v. 2015)			
Bijzondere bijstand (incl. Ind. Inkomenstoeslag)	€ 539.500		
Maatsch. Participatiefonds	€ 40.000		
Kindregeling	€ 44.400		
Coll. Ziektekostenverzekering	€ 65.000		
Totale uitgaven 2015		€ 688.900	
Nieuwe regelingen			
Budget MMO	€ 12.500		
Kosten t.b.v. zelfstandigen -verstrekkingen	p.m.		
-derving inkomsten vanwege kwijtschelding	p.m.		
Uitvoeringskosten	p.m.		
Subtotaal nieuwe regelingen		€ 12.500	
Verwachte uitgaven 2016			€ 701.400
Verschil t.o.v. budget			€ 63.800

Voor 2016 bedraagt de totale begroting voor het minimabeleid € 637.600,-. De uitgaven, voor zover deze zijn aan te geven, bedragen € 701.400,-. Dit leidt tot een verschil van € 63.800,-

Budget maatwerk minima-ondersteuning

Het budget zal € 25.000,- per jaar bedragen. (Voor 2016 gaat het om € 12.500,- voor een half jaar).

De middelen hiervoor zijn beschikbaar vanuit het budget "WMO uitvoering".

Het bedrag van € 25.000,- is geheel gebaseerd op een inschatting van de verwachte uitgaven. Er is geen precedent, en zijn er dus geen objectieve handvaten beschikbaar om vooraf te bepalen welk bedrag er daadwerkelijk nodig is. Vooral nog zullen de sociale gebiedsteams dit budget te besteden hebben.

Collectieve ziektekostenverzekering

De gemeentelijke bijdragen aan de premies voor de ziektekostenverzekering zijn onderdeel van de uitgaven voor bijzondere bijstand. De gemeente ontvangt van het Rijk een budget dat voortvloeit uit de afschaffing van de Wtcg en de CER.

Ridderkerk-pas

De financiële uitwerking van de Ridderkerkpas staat in paragraaf 9.1.2.

Uitvoeringskosten

Een gekantelde uitvoering van de bijzondere bijstand betekent dat meer tijd wordt besteed aan de behandeling van een aanvraag. Dit zal niet voor iedere aanvraag nodig zijn: wanneer er al eerder een gesprek is geweest met de inwoner, bijvoorbeeld voor een eerdere aanvraag of een WMO-keukentafelgesprek, dan is het niet nodig om opnieuw een gesprek te hebben.

Het uitvoeren van een armoedemonitor is een bewerkelijke taak. Een eigen uitvoering vraagt daarom om extra uren. Het alternatief is om het uit te besteden aan een onderzoeksbureau. Ook hier zijn kosten aan verbonden.

Meerjaren raming

De beleidsnota is bedoeld voor de periode van 2016 tot en met 2020. Daarom is een raming gemaakt voor deze periode.

Deze raming gaat uit van een inkomensgrens van 110% Pw en een gelijkblijvend gebruik.

meerjaren raming	2016	2017	2018	2019	2020	toelichting/kanttekening
begroot	637.600	703.300	684.600	684.600	684.600	vanaf 2017 inclusief oude Rotterdampas
uitgaven						
bijzondere bijstand (incl. Ind. Ink. Toeslag)	539.500	520.000	520.000	520.000	520.000	afname door kanteling/zeer voorlopige inschatting
Maatsch. Participatiefonds	84.400	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000 voor inwoners met inkomen tot 110% Pw
Coll. Ziektekostenverzekering	65.000	70.000	70.000	70.000	70.000	
Budget MMO (vanaf 1-7-2016)	12.500	25.000	25.000	25.000	25.000	de pilot moet uitwijzen of dit bedrag voldoende is
Uitvoeringskosten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Ridderkerkpas						
Benodigd budget voor pashouders		270.000	270.000	270.000	270.000	Verstrekingen te boeken op de pas.
Uitvoeringskosten		37.500	37.500	37.500	37.500	
Overheveling vanuit MPF		67.400	67.400	67.400	67.400	Budget MPF 2016 minus 17.000. Ook kindregeling
totaal uitgaven	701.400	1.006.900	1.006.900	1.006.900	1.006.900	
resultaat	-63.800	-303.600	-322.300	-322.300	-322.300	

Maximaal risico

In het uiterste geval zal er een gebruik zijn van 100%. Het is niet reëel om dit verwachten, omdat burgers vaak niet bereid zijn om formulieren in te vullen en om allerlei persoonlijke informatie (b.v. over hun inkomsten, gezinssituatie) te moeten verstrekken, voor een "bescheiden" extraatje.

Bij een 100% gebruik van de bijzondere bijstand, het Participatiefonds en de Individuele Inkomens toeslag zullen de uitgaven uitkomen op ruim € 3,5 miljoen. Dit is het maximale theoretische risico.

Hierbij is uitgegaan van de gemiddeld verstrekte bedragen op de drie voorzieningen over een aantal van 1.500 huishoudens bij een inkomensgrens van 110% Pw.

Een verhoging van de inkomensgrens naar 120% Pw betekent zoals eerder aangegeven een uitbreiding van de doelgroep met zo'n 900 huishoudens. Dit is een forse toename. De uitgaven kunnen hierdoor onbeheersbaar worden. Wanneer het gebruik (in procenten) gelijk blijft, is rekening te houden met een toename van de uitgaven van ongeveer € 375.000,-, tot een totaal van ruim 1 miljoen euro op jaarbasis. Wanneer het gebruik toeneemt, zullen de uitgaven nog verder oplopen. Een toename in het gebruik met 10% leidt tot een totaal van bijna 1,2 miljoen euro per jaar.

Tegelijkertijd is de financiële onzekerheid bij een norm van 110% Pw te dragen tegen de achtergrond van de pilot periode van dit beleid gedurende 1,5 jaar, de jaarlijkse onderschrijdingen op het sociale domein en het door de raad aangenomen amendement inzake instelling reserve sociaal domein met nummer 2014-1A.

Er is in de afgelopen jaren een gemiddelde onderschrijding van € 1.239.400 per jaar op het sociale domein. Uitgaande van het feit dat er dit jaar bij ongewijzigd beleid geen trendbreuk optreedt betekent dit dat er reeds een financiële buffer voorhanden is van ruim € 1,2 miljoen op het budget Wmo begeleiding en overige in natura.

In tweede aanleg kunnen we gebruik maken van de ingestelde reserve sociaal domein, groot € 1 miljoen. Dus mochten geen onderschrijdingen zijn op de budgetten van het sociale domein in tegenstelling tot de afgelopen jaren, dan wel neemt het gemiddelde gebruik met tientallen procenten toe, dan kunnen we terugvallen op de reserve sociaal domein. Mocht het succes van het nieuwe beleid over de beperkte pilot periode van 1,5 jaar dusdanig groot zijn dat ook de reserve sociaal domein onvoldoende dekking biedt dan kunnen we nog terugvallen op de algemene reserve. Mocht er onverhoopt een beroep gedaan moeten worden op de algemene reserve dan leggen wij dat uiteraard voor aan uw raad naast het feit dat wij u zoals gebruikelijk op de hoogte houden van de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen via de P&C producten.

Gezien het voorgaande lijkt het inhoudelijk, financieel en voor de beheersing van de risico's het beste om voor de komende 1,5 jaar uit te gaan van een norm van 110% Pw. Hierbij houden wij tevens de mogelijkheid open om afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie de norm te verhogen naar 120% Pw.

11 Kanttekeningen

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn moeilijk in te schatten.

Naar verwachting zal de gekantelde uitvoering van de bijzondere bijstand tot lagere uitgaven leiden, maar het betekent wel dat de klantmanager in gesprek moet gaan met de inwoner. Dat betekent dus dat een behandeling van een aanvraag meer tijd zal vergen.

Dit zal niet voor elke aanvraag gelden. Bij een inwoner, die al eerder bijzondere bijstand heeft aangevraagd en waar al een gesprek mee is geweest, hoeft niet nog eens mee gesproken te worden. Dit geldt ook voor inwoners met wie b.v. in het kader van een WMO-aanvraag al een (keukentafel)gesprek is geweest.

We hebben geen zicht op het aantal gesprekken dat zal worden gevoerd, en daarmee op hogere uitvoeringskosten.

De grenzen moeten helder zijn

De eenvoudige aanvragen horen bij de afdeling Verstrekkingen en dienen via de bijzondere bijstand te worden behandeld. Hierbij is het niet de bedoeling dat, wanneer een aanvraag niet kan worden gehonoreerd, de aanvraag naar het gebiedsteam wordt doorgeleid met de bedoeling om via het MMO-budget alsnog een verstrekking te regelen. Het MMO-budget is niet bedoeld als "achterdeurtje".

Overigens kan de afdeling Verstrekkingen een inwoner wel bekend maken aan het gebiedsteam, of de inwoner daarop attenderen, wanneer de klantmanager constateert dat er sprake is van multiproblematiek. Wellicht dat de financiële problemen daar aan bod komen.

BIJLAGE 1: Producten en voorzieningen

Deze bijlage geeft een beschrijving van de bestaande producten en voorzieningen, en de voorzieningen en wijzigingen die we met deze nota willen invoeren.

Bestaande regelingen:

- *Bijzondere bijstand*
Bedoeld voor bijzondere noodzakelijke kosten. Inkomensgrens wordt voorgesteld op 110%.
- *Individuele Inkomenstoelage*
Extra inkomensondersteuning voor mensen die langdurig minima zijn en geen uitzicht hebben op werk. Bedoeld voor mensen tussen de 21 en 65 jaar. Inkomensgrens is 110%.
- *Collectieve zorgverzekering*
In samenwerking met CZ en DSW kunnen minima korting krijgen op de basispremie. De premie is inclusief vergoeding voor o.a. fysiotherapie, brillen en lenzen, alternatieve geneeswijzen en tandheelkundige zorg. Er wordt een vergoeding verstrekt van 50% op de premie voor de aanvullende verzekering. De eigen bijdragen voor WMO-voorzieningen zijn volledig gedekt. Inkomensgrens is 130%.
- *Regeling ziektekosten, huishoudelijke ondersteuning en verhuiskosten*
Een tegemoetkoming in de kosten voor inwoners die een beroep doen op de WMO maar voor wie is vastgesteld adequaat geholpen te zijn met een algemene voorziening, doch niet de draagkracht hebben om deze kosten zelf te betalen. Ziektekosten kunnen ingevolge deze regeling via de bijzondere bijstand worden vergoed wanneer de inwoner (nog) geen gebruik heeft kunnen maken van de collectieve zorgverzekering of wanneer het vanwege een dekking van specifieke kosten redelijk is dat hij elders is verzekerd. Zo ook kan bijzondere bijstand worden verstrekt voor de kosten van eigen bijdragen (WMO) en kan een bijdrage worden verstrekt voor het eigen risico.
- *Maatschappelijk Participatiefonds*
Vergoeding van activiteiten voor volwassenen en kinderen. Kosten voor sportieve, culturele recreatieve en maatschappelijke activiteiten kunnen worden gedeclareerd. Inkomensgrens wordt voorgesteld op 110%.
- *Schoolkosten schoolgaande kinderen*
Vergoeding voor schoolkosten die niet vergoed worden door het Rijk. Als ondersteuning voor ouders van schoolgaande kinderen. Inkomensgrens wordt voorgesteld op 110%.
- *Individuele Studietoelage*
Een periodieke bijdrage voor studerende met een arbeidsbeperking. De inkomensgrens is hier niet relevant. De vereiste is dat de belanghebbende geen andere inkomsten dan WTOS of Wsf mag hebben.

Voorgestelde regelingen:

- *Maatwerk minima-ondersteuning*

Regelluw in te zetten ondersteuning in het kader van een plan van aanpak bij multiprobleem-situaties. Er geldt geen inkomensgrens.

- *Kindregeling*
De regelingen voor kinderen, zoals de schoolkostenregeling, worden samengevoegd in één kindregeling, waarvan inwoners gebruik kunnen maken voor ondersteuning en tegemoetkomingen ten behoeve van participatie, educatie en ontplooiing van kinderen.

BIJLAGE 2: Verkennend onderzoek gratis openbaar vervoer

De gemeenteraad heeft bij motie van Leefbaar Ridderkerk, PvdA en D66/GL (nr. 2015-67) het college verzocht om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden met een minimum inkomen.

Een aantal gemeenten in Nederland biedt gratis openbaar vervoer (gov) aan. In het merendeel van de gemeenten is het gratis ov bedoeld voor ouderen. In sommige gemeenten is het (ook) beschikbaar voor de minima.

In het vervoersgebied van de RET is gratis ov beschikbaar in o.a. de gemeenten Rotterdam, waaronder Barendrecht en Schiedam.

In Barendrecht is het gov beschikbaar voor alle AOW-gerechtigden.

In Schiedam is het gov beschikbaar voor alle minima (tot 110% Pw).

Uitvoering

In alle gemeenten geldt, dat het gov alleen mogelijk is na 9.00 uur 's morgens. En in alle gemeenten is de voorziening gekoppeld aan de persoonlijke OV-chipkaart. Gebruikers/rechthebbenden kunnen op hun persoonlijke ov-kaart een "gratis"-optie laden.

Gratis vervoer in Barendrecht

Barendrecht stelt gratis vervoer beschikbaar voor alle AOW-gerechtigden (7.365 personen).

In hun evaluatie over 2015 blijkt dat

- 71% van de doelgroep de "gratis"-optie op de ov-kaart heeft geladen;
- 55% van de doelgroep ook daadwerkelijk gebruik ervan maakt;
- Er ruim 312.000 ritten zijn gemaakt;
- Er ruim 1,7 miljoen kilometer is gereisd.

Hieruit volgt, dat de daadwerkelijke gebruiker bijna 80 ritten per jaar maakt, en ongeveer 432 kilometer heeft gereisd.

De kosten voor Barendrecht bedragen € 254.000,-. Dit komt dus neer op ongeveer € 0,15 per kilometer (er is rekening gehouden met de 65-pluskorting).

Aantallen in Ridderkerk

In Ridderkerk wonen naar verhouding veel 65-plussers: ongeveer een derde van de bevolking is ouder dan 65 jaar. In totaal wonen er bijna 10.615 65-plussers in Ridderkerk.

In 2015 heeft het onderzoeksbureau KWIZ een armoedemonitor uitgevoerd (over 2014). In hun rapport geven zij aan, dat Ridderkerk 235 65+-huishoudens telt met een inkomen tot 110% Pw. Het gaat dan om 3% van alle 65+-huishoudens in Ridderkerk. Gesteld wordt, dat het dan om 312 personen gaat .

Het CBS geeft andere, veel hogere aantallen. Deze cijfers dateren van 2013. Volgens het CBS waren er circa 600 65-plus-huishoudens met een (gezamenlijk) inkomen tot 110% PW.

Het gaat dan om ongeveer 800 personen ouder dan 65 met een (gezamenlijk) inkomen tot 110% Pw, en circa 1.600 personen met een inkomen tot 120% Pw.

De verschillen in getallen tussen KWIZ en CBS worden veroorzaakt door de wijze van meten en berekenen.

Het CBS gaat uit van het bruto inkomen, volgens opgave van de belastingdienst. KWIZ gaat uit van het netto inkomen, plus alle toeslagen, tegemoetkomingen, (gemeentelijke) bijdragen, kwijtscheldingen, enzovoort waar men recht op heeft. Met het meetellen van alle voorzieningen is het aantal huishoudens dat – uiteindelijk – op een besteedbaar netto inkomen van 110% PW uitkomt een stuk lager dan het aantal volgens het CBS.

Bij de beoordeling van het recht op een minimavoorziening (bijvoorbeeld bijzondere bijstand) wordt gekeken naar het netto inkomen exclusief toeslagen enzovoort. Deze behoren ingevolge de Participatiewet niet tot het inkomen te worden gerekend. Daarom wordt uitgegaan van een doelgroep van 800 personen.

Kosten

Uitgaande van:

- Een kilometerprijs van € 0,15 (rekening houdend met de 65-pluskorting)
- 100% gebruik (800 personen)
- Een reisafstand van 450 kilometer per persoon per jaar

zijn de kosten te schatten op $(800 \times 450 \times € 0,15) € 54.000,-$.

Volgens CBS zijn er ongeveer 1.600 ouderen met een inkomen tot 120%. De kosten zijn dan te schatten op € 108.000,-.

De kosten komen neer op circa € 63,- per persoon per jaar.

Overwegingen

Kosten

De kosten ad € 54.000,- zijn aanzienlijk, in relatie tot de omvang van de doelgroep. Hierbij zijn de uitvoeringskosten (het behandelen van aanvragen voor deze voorziening) nog niet meegeteld.

Het minima-budget voor 2016 bedraagt € 637.600,-. Dit budget is al volledig bestemd. In verhouding tot het totale budget zijn de kosten hoog te noemen.

Bestaande kortingen

AOW-gerechtigden kunnen al gebruik maken van diverse kortingen, die landelijk gelden. Ten eerste geldt voor ouderen een standaard korting van 34% op het tarief. Daarboven kan een extra korting worden verkregen bij gebruik van een abonnement. De RET biedt verschillende abonnementen met verschillende kortingen. De kosten hiervan variëren van € 163,20 tot € 530,- per jaar. De keuze van het abonnement is afhankelijk van het aantal ritten dat men denkt te maken (per maand) en de afstand (aantal zones). Voor AOW-gerechtigden, die veel gebruik zullen gaan maken, biedt een abonnement "Altijd korting" ad € 305,56 het meeste voordeel, namelijk 47% op het voltarief (20% op de reguliere ouderenkorting van 34%).

Kosten van het openbaar vervoer

De kosten van het openbaar vervoer zijn niet van dien aard, dat inwoners van Ridderkerk als het ware aan huis gebonden raken. Een enkele reis van bijvoorbeeld Ridderkerk naar Rotterdam (Centraal) kost (volgens 9292.nl) minimaal € 2,83, zonder kortingen. En op zijn hoogst € 4,63, waarbij een stukje met de trein wordt gereisd. Met de korting voor ouderen kost een enkele reis nog € 1,87 resp. € 2,91. En met een abonnement nog minder.

Het is dan te betwijfelen, of de kosten een daadwerkelijke belemmering zijn.

Hoger gebruik

Het nut van het gratis vervoer moet zich uiten in een merkbare toename van het aantal reizigers. Er zijn echter geen cijfers bekend over het aantal AOW-gerechtigden, dat nu al (met regelmaat) met de bus reist. Het is daarom niet te zeggen of er vanwege het gratis openbaar vervoer meer AOW-gerechtigden met de bus zullen gaan reizen.

Minder behoefte aan WMO-vervoer

Uit de praktijk (van Barendrecht) blijkt, dat inwoners gebruik zijn gaan maken van het openbaar vervoer, en daardoor minder van een vervoersvoorziening via de WMO. Dit betekent een kostenbesparing op het WMO-budget. De omvang van deze besparing voor Ridderkerk is niet in te schatten.

Een toename van het gebruik kan buslijnen in stand houden

Een toename van het gebruik van de bus maakt kan gunstig uitwerken op het in stand houden van buslijnen. Uit het onderzoek van KWIZ blijkt echter, dat in de "buitengebieden" van Ridderkerk (Rijsoord, Oostendam) nauwelijks minima wonen. Gratis ov zal daarom niet of niet merkbaar leiden tot een hoger gebruik van lijnen naar deze gebieden.

Meerdere vervoerders

In Ridderkerk wordt het openbaar vervoer verzorgd door de RET. Echter niet in heel Ridderkerk. In Rijsoord en Oostendam rijdt Arriva.

Conclusies

Gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden heeft geen toegevoegde waarde. Het gaat om een relatief kleine groep, waar – relatief – hoge kosten voor moeten worden gemaakt. Terwijl de tarieven niet zodanig hoog zijn, dat deze een belemmering vormen voor de mobiliteit.

AOW-gerechtigden kunnen bovendien al gebruik maken van een korting van 34%. Bij gebruik van een abonnement kan de korting oplopen tot 47% van het normale tarief. Hierbij kunnen de AOW-gerechtigden op elk moment van de dag (en nacht) gebruik maken van het openbaar vervoer.

Een regeling voor gratis openbaar vervoer is alleen geldig na 9.00 uur 's morgens.

Tevens geldt dat wanneer we een integrale afweging maken over de doelgroepen het bedrag van € 54.000 ons inziens beter ingezet kan worden ten behoeve de meest kwetsbare doelgroep.